

balance sættes ind paa sin Plads i den internationale Vareomsætning som en nødvendig Konsekvens af, at det indenlandske Prisniveau igennem Pengepolitikken er drevet op over Udlandets Prisniveau, uden at Vexelkurserne er fulgt helt med, og følgelig maa Varerne strømme ind i det paagældende Land. Omvendt vises det, at hvis Handelsbalancen skal blive „gunstig“, kan dette kun ske ved, at Indlandets Prisniveau synker saa stærkt, at Varerne strømmer ud, og dette maa ogsaa ske, hvis der skal præsteres særlige Betalinger til Udlandet. Forf. fremhæver endvidere, at denne Paavirkning af Varebevægelsen, der under en svingende Papirmøntfod skal være meget stærk for at overvinde den Usikkerhed, der klæber ved Papirmønten, kun behøver at være ganske svag under en Guldmøntfod, hvor Risiko for Ændring i Priser og Valutakurser er minimale. Forf. er derfor en Tilhænger af en Tilbagevenden til Guldmøntfoden, selv om han er enig i, at principielt kan en Papirmøntfod administreres ligesaa sikkert som Guldmøntfoden.

E. C.

INGVAR WEDERVANG: **Om Seksualproportionen ved Fødselen.**
438 S. Steenske Forlag. Oslo 1925.

Det for en umiddelbar Betragtning ganske naturlige Faktum, at der fødes og lever omtrent lige mange Mennesker af hvert Køn, rummer som bekendt et Problem, man i ganske særlig Grad har søgt at komme til Livs ad statistisk Vej.

Medens Biologerne i alt Fald for Tiden maa siges at være forrest med Hensyn til Undersøgelser over de kønsbestemmende Aarsager, har saadanne Undersøgelser indtil for nylig i overvejende Grad været forbeholdt Statistikerne; men selv om det Materiale, Biologien med Tiden vil kunne stille til Raadighed, bliver af hel anden Art end tidligere Tidens mere raa Iagttagelser, kan der næppe herske Tvivl om, at det — maaske snart — paany vil blive Statistikens Tur at sige de afgørende Ord om disse Spekulationer, ogsaa af den Grund, at statistiske Erkendeformer netop i vor Tid vinder enormt Terræn ogsaa i Naturstudiet.

Spørgsmaalet om Kønnenes Ligevægt er dog ikke blot af naturfilosofisk Art, men frembyder i andre Retninger Problemer af den største socialøkonomiske og befolkningsstatistiske Inter-

balance sættes ind paa sin Plads i den internationale Vareomsætning som en nødvendig Konsekvens af, at det indenlandske Prisniveau igennem Pengepolitikken er drevet op over Udlandets Prisniveau, uden at Vexelkurserne er fulgt helt med, og følgelig maa Varerne strømme ind i det paagældende Land. Omvendt vises det, at hvis Handelsbalancen skal blive „gunstig“, kan dette kun ske ved, at Indlandets Prisniveau synker saa stærkt, at Varerne strømmer ud, og dette maa ogsaa ske, hvis der skal præsteres særlige Betalinger til Udlandet. Forf. fremhæver endvidere, at denne Paavirkning af Varebevægelsen, der under en svingende Papirmøntfod skal være meget stærk for at overvinde den Usikkerhed, der klæber ved Papirmønten, kun behøver at være ganske svag under en Guldmøntfod, hvor Risiko for Ændring i Priser og Valutakurser er minimale. Forf. er derfor en Tilhænger af en Tilbagevenden til Guldmøntfoden, selv om han er enig i, at principielt kan en Papirmøntfod administreres ligesaa sikkert som Guldmøntfoden.

E. C.

INGVAR WEDERVANG: **Om Seksualproportionen ved Fødselen.**
438 S. Steenske Forlag. Oslo 1925.

Det for en umiddelbar Betragtning ganske naturlige Faktum, at der fødes og lever omtrent lige mange Mennesker af hvert Køn, rummer som bekendt et Problem, man i ganske særlig Grad har søgt at komme til Livs ad statistisk Vej.

Medens Biologerne i alt Fald for Tiden maa siges at være forrest med Hensyn til Undersøgelser over de kønsbestemmende Aarsager, har saadanne Undersøgelser indtil for nylig i overvejende Grad været forbeholdt Statistikerne; men selv om det Materiale, Biologien med Tiden vil kunne stille til Raadighed, bliver af hel anden Art end tidligere Tidens mere raa Iagttagelser, kan der næppe herske Tvivl om, at det — maaske snart — paany vil blive Statistikens Tur at sige de afgørende Ord om disse Spekulationer, ogsaa af den Grund, at statistiske Erkendeformer netop i vor Tid vinder enormt Terræn ogsaa i Naturstudiet.

Spørgsmaalet om Kønnenes Ligevægt er dog ikke blot af naturfilosofisk Art, men frembyder i andre Retninger Problemer af den største socialøkonomiske og befolkningsstatistiske Inter-

esse. Blandt de Forskere, der tidligst har haft Øje for netop denne Side af Sagen, finder vi *Süssmilch*, hvis berømte Værk uden at bidrage til Løsningen af selve Spørgsmaalet om de kønsbestemmende Aarsager for lange Tider prægede den demografiske Forskning, forsaavidt som hans Opfattelse af Drengesoverskudet som Middel til at tilvejebringe Ligevægten mellem Kønnene i den giftefærdige Alder, har formaaet at gøre sig gældende omtrent til vore Dage¹).

Naar hertil kommer, at Undersøgelser vedrørende Seksualproportionen mere end noget andet statistisk Problem har bidraget til Udviklingen af den statistiske Metode, er det fuldt forklarligt, at Forfatteren — forsynet med Midler baade til Studierejser og Publicering — har kastet sig over dette Emne. Resultatet er blevet et Værk, der allerede ved sit ydre Omfang virker imponerende, og et nøjere Studium svækker ikke paa nogen Maade dette Indtryk; Hensigten — at give en samlet Oversigt over den statistiske Forsknings Resultater paa dette Omraade — maa anerkendes som opnaaet; selv om man ikke finder noget væsentlig nyt, hverken med Hensyn til Metoder eller Resultater, maa Forestillingen om Omfanget af det bag Fremstillingen liggende Arbejde aftvinge Læseren den største Respekt.

Efter en historisk Oversigt (paa over 100 Sider) navnlig omfattende ældre Undersøgelser, faar Læseren — bl. a. som Forberedelse til de følgende rent statistiske Afsnit — i et Par selvstændige Kapitler et Referat af den moderne Biologis Resultater m. H. t. Kønsbestemmelsens Mekanisme, herunder Kromosomlæren og den paa flere Punkter mod denne stridende *Siegel'ske* Teori om Betydningen af Æggets Modenhedsgrad i Befrugtningsøjeblikket (Teorien om Conceptionsterminen), Kapitler, som Anm. har læst med den største Interesse, omend udelukkende receptivt.

I Værkets anden henvend 300 Sider store (egentlige) Del gøres derpaa Rede for Seksualproportionen dels i den tilstedeværende Befolkning, dels blandt de fødte, herunder særlig dens Afhængighed af alle de forskellige Momenter, som man efterhaanden har tillagt Betydning. Forfatterens vigtigste Indsats er i denne Del den udførlige og selvstændige Paavisning af den Betydning,

¹) At *Süssmilch's* Undersøgelser i denne Retning nu i væsentlig Grad synes at skyldes *Leonard Euler* (jfr. *Eulers opera omnia*, I. vol. 7, Leipzig 1923), kan næppe fratage *Süssmilch* Æren af at være blandt dem, der tidligst har henledt Opmærksomheden paa Spørgsmaalet.

der maa tillægges Forskellen mellem den registrerede Seksualproportion og den „egentlige“, d. v. s. den, der gælder for samtlige grundlagte Fostre, baade dem, der naar at blive bragt levende til Verden, saavel som dem, der fødes døde eller ufuldbaarne, og hans Hovedthesis gaar ud paa, at overfor den paa pegede Forskel er de Variationer, som kan paavises mellem registrerede Seksualproportioner, af saa ringe Størrelse, at man, før man griber til andre Forklaringer, først maa eftervise, at Aarsagen ikke ganske simpelt skyldes Forskelle i Hyppigheden af Fejlfødsler. Den nøjagtige Konstatering af den omtalte Forskel er naturligvis vanskelig eller, naar alt kommer til alt, umulig, fordi de ganske tidlige Aborter enten slet ikke registreres eller vanskelig kan kønsbestemmes. Allerede paa Grundlag af de Oplysninger, der haves vedrørende Seksualproportionen blandt fejl- eller dødfødte, finder man dog, at Seksualproportionen, der ellers regnes at ligge omkring 512—514 pro mille, idetmindste maa antages at ligge omkring 570—580 pro mille; men den er af mange Grunde sandsynligvis endnu langt større.

Forf. gør rigtigt opmærksom paa, at bl. a. *Lexis* allerede havde en tydelig Opfattelse heraf. Saa meget mærkeligere er det, at Forf. efter Paavisningen af den nævnte Forskel falder for Fristelsen til deraf at drage den altfor vidtgaende Slutning, som netop *Lexis* mindre end nogen anden fandt Anledning til at drage, at Sandsynlighedsregningen kun kan være til liden Nytte ved Bedømmelsen af Seksualproportionens Variationer, og at det ikke har megen Betydning at vurdere disse Variationer ved Hjælp af Middel fejl eller andre Præcisionsmaal (S. 230). Det er ikke langt fra, at Naturfilosofen med samme Ret kunde opgive Aarsagsloven som ubrugelig, fordi vi trods Tusinders Anstrengelser endnu staar overfor uløste Gaader i den fysiske Verdens Mekanik.

Naar det erindres, hvor forskellige, ja svingende og ofte ufuldstændige, Registreringsreglerne er Verden over, er det ganske vist overmaade forbavsende — men ved de store Tals Lov fuldt forklarligt og derfor egentlig ganske karakteriserende for Begrebet statistisk Regelmæssighed — at den umiddelbart ved den øjeblikkelige Registreringspraksis bestemte Seksualproportion hører til de Talforhold, der i første Række har bidraget til at aabne Øjnene for dette Begreb og dets Betydning. Men lige saa lidt som Aarsagsloven fritager Fysikeren for stadig at søge at spørge rigtigere og mere nærgaaende (d. v. s. at anstille stadig bedre og mere talende Forsøg), lige saa lidt fri-

tager Forestillingen om Eksponentiallov og Middelfejl Statistikerne for at fremskaffe stadig renere Materiale og bedre Iagttagelser, og her maa Statistikerne for Tiden vente paa Biologerne. Konstateringen af den store Forskel mellem registreret og virkelig Seksualproportion er rent historisk mere end tilstrækkelig Forklaring paa, at saa mange selv med teoretisk-statistiske Hjælpemidler svært bevæbnede Forskere forgæves har søgt at komme paa Spor efter afgørende kønsbestemmende Aarsager, og den Slutning, der heraf kan drages, fører ikke videre, end at man maa erkende Nødvendigheden af en forbedret Observationsteknik, hvad der paa den anden Side ogsaa er tilstrækkeligt. Om Nyttens af Middelfejlsbegrebet i al Almindelighed kan der i denne Anledning derimod ikke strides. Selv den største Tvivler vil lejlighedsvis kunne gribe sig selv i Spekulationer over, om fundne Forskelle er „mistænkelige“ eller betydningsløse (tilfældige) og i al Hemmelighed anstille maaske endog tvivlsomme Middelfejlsbetragtninger for at komme videre.

Saadan haardkogt Tvivl ligger dog næppe bag „Slutningen“; snarere maa den tages som et mindre prægnant Udtryk for Anskuelse, der med større eller mindre Ret doceres i den store Verden; Forf. burde her have holdt sig nærmere sine hjemlige Lærere.

Foranstaaende Indvending vedrører kun en enkelt Bemærkning, som uden iøvrigt at skade Arbejdet dog forekommer Anm. vel værd at opholde sig ved, saa meget mere som denne temmelig ukritiske Gengivelse af en Anskuelse i alt Fald i en Henseende præger store Dele af Bogen; ikke saaledes at kritiske Bemærkninger ikke forekommer; andet vilde være utænkeligt; men en Svaghed er det, at det store Stof omend med megen Troskab er gengivet i en temmelig ensformig Referatstil. Op over det allermeste af Stoffet hæver sig dog for at nævne enkelte Eksempler Lexis's, til Dels Geisslers og ikke mindst Tschruprows Arbejder, uden at Forf. har søgt at orientere Læseren ved karakteriserende Hjælpemidler (typografiske eller stilistiske), der kunde give en Smule Relief. Det paa Engelsk affattede „Summary“ paa ti Sider, hvormed Bogen er forsynet, og som formentlig i første Række er beregnet at skulle tjene ikke-skandinaviske Læsere, vil under disse Omstændigheder i ikke mindre Grad være ogsaa norsk-kyndige Læsere kærkomment.

En stor Del af de refererede Arbejder, til hvilke man har forholdsvis let Adgang, kunde uden Skade have været omtalt mindre udførligt, hvorved Bogen vilde have vundet

en Del i Omfang (derved at den var blevet mindre). Paa den anden Side vil alle, der beskæftiger sig med Undersøgelser af denne Art, naturligvis være Forfatteren taknemlig for, at en saa omfattende og udførlig Redegørelse (og Litteraturfortegnelse) for alle herhen hørende Spørgsmaal er blevet stillet til Raadighed.

Hans Cl. Nybølle.

THV. AARUM: **Læren om Samfundets Økonomi. I. Teoretisk Socialøkonomik**, 467 S. Det Mallingske Bogtrykkeri, Kristiania, 1924.

Man spørger uvilkaarligt sig selv, naar man stilles overfor et nyt „Systemværk“ som det foreliggende, om ikke det overordentlig store Arbejde, der maa være nedlagt i Udarbejdelsen af en saadan Fremstilling, paa Økonomiens nuværende Udviklingstrin med større Udbytte kunde være anvendt paa Enkeltundersøgelser og Monografier. Det skal naturligvis ikke underkendes, at Fremstillingen af Økonomiens grundlæggende Begreber og Tankegange ved den stadig fortsatte Bearbejdelse efterhaanden kan komme til at fremtræde i en mere og mere afklaret Form, men det maa paa den anden Side heller ikke glemmes, at de fundamentale Sandheder derved let kan staa i Fare for at blive saa „gennemsigtige“, at de taber enhver reel Betydning. Hele den klassiske Epigonlitteratur er her det store advarende Exempel.

Man forstaaer imidlertid vel den Trang, en Universitetslærer, der gennem en Aarrække har doceret sit Fag, maa føle til overfor en videre Kres at gøre Rede for den mere eller mindre personligt prægede Form, hvori dets Læresætninger har udkrystalliseret sig for ham. Herhjemme betegner Prof. Scharlings ufuldendte Arbejde det sidste Forsøg af denne Art, men i Sverige har jo baade Wicksell og Cassel skænket Læseverdenen systematiske Fremstillinger af den teoretiske Økonomi, og i Øjeblikket arbejder begge de norske Universitetslærere i Faget paa lignende Værker til Afløsning af Aschehougs.

I det foreliggende Tilfælde er Arbejdet nu tillige tilstrækkeligt motiveret allerede ved Nødvendigheden af at tilvejebringe en for de norske juridiske Studerendes Behov passende Lærebog til Afløsning af Prof. Morgenstiernes mere kortfattede Fremstilling. Og derte Behov maa Prof. Aarums Bog siges fuldt ud at have tilfredsstillet. Som Lærebog er den mønstergyldig, og der eksisterer næppe i Øjeblikket paa de nordiske Sprog nogen bedre.